

Pariški kolokvij na hrvatske teme

U subotu 20. listopada 2018., od 9 do 18 sati na Pravnom fakultetu sveučilišta Panthéon-Assas (Paris 2) održan je treći kolokvij pod naslovom „Hrvatska pred svojim sudbinama : od podređenosti (1918) do emancipacije (1991.-1995.). Porijeklo, priroda, kronologija događanja i njihova tumačenja“. Kolokvij su zajedno organizirali Pariško sveučilište Panthéon-Assas (Paris 2), Sveučilište Paris-Est Marne-la-Vallee, te Predstavničko vijeće institucija i zajednice Hrvata Francuske (CRICCF) i Udruga bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMCA). Sudionike je pozdravio i otvorio rad kolokvija Predsjednik Sveučilišta Panthéon-Assas (Paris 2) gospodin Guillaume LEYTE.

Kolokvij je imao, kao što se vidi iz samog naslova, dvije teme koje su tijesno povezane. Prvi prijedpodnevni dio, pod predsjedanjem profesora Marka GJIDARA-e, bio je posvećen **Hrvatskoj u 1918. godini**. U prvom izlaganju Miro KOVAČ, bivši ministar vanjskih poslova i sadašnji poslanik u hrvatskom Saboru, preko videolinka, jer nije mogao doći iz tehničkih razloga, uspio je samo ukratko ukazati na međunarodni kontekst u kojem se našla Hrvatska 1918. godine. Zato će njegov tekst u budućem zborniku kolokvija pomoći da se taj kontekst bolje sagleda.

Profesor sa splitskog sveučilišta, Edi MILOŠ, ukazao je na međunarodne i unutarnje političke prilike u kojima se nalazila Hrvatska u vrijeme burnih previranja i događanja 1918. godine. Prikazao je kako se Hrvatska, zbog političke nepripremljenost hrvatskog društva i političara koji nisu uvijek bili stvarni predstavnici hrvatskog naroda, našla u rascijepu između samostalnosti i ulaska u novu zajednicu. Tomu je pridonijela i okupacija Hrvatske od strane zemalja pobjednica kojima se tadašnja politička inteligencija Hrvatske nije mogla i nije znala oduprijeti.

Tekst od Thierry-ja MUDRY, odvjetnika i politologa, pročitala je Sandra FORGET, Tajnica CRICCF-a. Autor je govorio je o pobunama u Hrvatskoj početkom 1918. : o Pobuni mornara u Kotoru, u veljači 1918., ili stvaranju Zelenog kadra, tijekom 1917. i 1918. godine. Zeleni kadar je konačno uništen od srpske vojske uz pomoć francuskih kolonijalnih jedinica.

Profesor povijesti i prava, Joseph KRULIC, govorio o **smislu i besmislu** naziva „Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca“ u razdoblju od 1918 do 1931. godine. Korištenje ovog naziva jest volja da se, s jedne strane dadne utisak da se poštuje volja Sabora koji je proglasio novu državu, izdvajanjem Slovenije, Hrvatske i BiH iz Austro-Ugarske, te njenim ujedinjenjem sa Srbijom. Također se željelo dati utisak najbrojnijem srpskom narodu kako je on onaj koji dominira u stvaranju države. Država proglašena u listopadu 1918. godine, zvala se „Država Slovenaca, Hrvata i Srba“, a ujedinjenjem 1. prosinca 1918. postat će „Država Srba, Hrvata i Slovenaca“. U novonastaloj državi mali narodi nisu ni spomenuti, njihova imena su negirana ili su jednostavno smatrani Srbima (Makedonci, Crnogorci, ...). Krulic je isto tako ukazao na sve poteškoće i nejasnoće koje su nastale namećanjem kako vidovdanskog (1921.) tako i oktroiranog ustava (1931.). Postavlja se pitanje koliko su oba ustava uzimali u obzir stvarnost narodâ uključenih u novu državu ali i stvarnost i ulogu poslanika u parlamentu budući da određeni broj poslanika nije mogao sudjelovati u njegovu radu zbog zabrane njihove stranke ili nemogućnosti izražavanja mišljenja.

Prvi dio kolokvija završio je diskusijom o pitanju što je bila južnoslavenska ideja i tko su bili njeni nositelji. Jasno je ukazano da je južnoslavenska/jugoslavenska ideja rođena i bila prisutna u Hrvata koji su vidjeli u njoj mogućnost izgradnje demokratske federacije zemalja koje su napustile Austro-Ugarsku i sa slavenskim zemljama koje nisu bile u njoj. Ono što se nije bilo predviđeno, jest različitost političkih i socijalnih kultura naroda koji su ušli u novu državu. One su bile toliko različite da su bile suprotne jedna drugoj : s jedne strane demokratska parlamentarna kultura, a na drugoj strani kraljevska diktatura. Isto tako je činjenica da pojedini hrvatski političari, osobito članovi Londonsko/krfskog dogovora, nisu predstavljali nikoga osim što su predstavljali samo sebe jer su bili bez demokratske baze.

Poslijepodnevni dio kolokvija, pod predsjedanjem Filipa Vučka, hrvatskog veleposlanika u Parizu, bio je posvećen **Hrvatskoj u ratu od 1991. do 1995.** Veleposlanik je u kratkom izlaganju ukazao na značaj **Hrvatskog proljeća**, koje je, u neku ruku, prethodnica, najava onoga što će se ostvariti demokratskim izborima 1990. i domovinskim ratom koji je Hrvatsku oslobodio od agresora i spriječio ostvarenje projekta Velike Srbije.

Branimir GRABIĆ je govorio o izvoru, uzroku rata, kontekstu u kojem je rat započeo te predstavio kronologiju ratnih događanja. Ukazao je također na kompleksnu propagandu vođenu protiv Hrvata sedamdeset godina ali i protiv nove demokratsko izabrane vlasti na izborima 1990. godine.

Vlatko MARIĆ je govorio o ulozi Srbije i JNA u ratu protiv Hrvatske, navodeći dokumente i riječi planifikatora i autora agrasorskog rata: Borisava Jovića, Dobrice Ćosića, Veljka Kadijevića i Slobodana Miloševića... Oni su već koncem devedesetih godina planirali odlazak Slovenije iz Jugoslavije i priključenje hrvatskih teritorija naseljenih Srbima novoj državi, odnosno Srbiji. Dok su pred jugoslavenskom i svjetskom javnošću "branili" ostanak Jugoslavije, konkretno su, preko jugoslavenske armije, pobunjenih Srba i srpskih dobrovoljaca, stvarali Veliku Srbiju, reaktualiziranu Memorandumom SANU iz 1986. godine.

Ova dva izlaganja su jasno ukazala da nastojanja prikazati rat u Hrvatskoj kao građanski rat, kako se to čini često u Francuskoj, u svijetu, ali i u Hrvatskoj, nemaju smisla, jer to nije bio građanski rat budući da su sami planifikatori i naređivači rata pisali i izjavljivali kako sve treba učiniti, i to na sve načine, da hrvatski teritoriji nastanjeni Srbima ostanu u sastavu nove države zajedno sa Srbijom! To su počeli ostvarivati već u svibnju 1990. godine kada su razoružali teritorijalnu obranu u Hrvatskoj.

Georges-Marie CHENU, prvi francuski veleposlanik u Hrvatskoj, na osnovu svojih osobnih zapisa, oslikao je što se događalo prije i poslije pada Vukovara 1991. godine. Ukazao je na sve poteškoće koje je imao u pregovorima s jugoslavenskom armijom kako bi se spasili i izvukli civili i ranjenici. Dok je u sklopljenom ugovoru u Zagrebu bilo jasno da će civili i ranjenici biti povjereni Crvenom križu te biti izvučeni iz Vukovara uz pomoć Crvenog križa i europskih promatrača, na terenu se to pokazalo nemogućim. Sve je činjeno da se spašavanje ne dogodi. Umjesto da već 18. studenog 1991., Europski promatrači i osoblje previđeno za zbrinjavanje civila i ranjenika, uđu u Vukovar, oni su tamo mogli doći pet dana kasnije i to uz velike poteškoće. Potpisani ugovor i obećanja od strane generala Rašete pokazali su se lažnim. Kada su Europski promatrači došli u Vukovar, ranjenici su već bili odvedeni iz bolnice. Ovo svjedočanstvo iz prve ruke oslikalo je što se dogodilo i kakvo je bilo ponašanje osvajača Vukovara : jugoslavenske armije i paravojnih jedinica došlih iz Srbije.

Profesor Marko GJIDARA govorio je o Europi i njenim iskušenjima u kojima se ona našla tijekom rata u Hrvatskoj ali i kasnije i u BiH, te poukama koje je Europa izvukla (ili nije izvukla) iz ovog rata. Europa nije znala odgovoriti na izazove koji su došli s ovim ratom. Ona je dugo „spasavala“, Jugoslaviju i tako omogućila agresoru osvajanje teritorija, progon civila, razaranje svega što je ljudska ruka stvorila. Nije znala i nije htjela angažirati se kako bi spriječila zločine i razaranja. Europa i međunarodna zajednica istovremeno su onemogućile napadnutoj zemlji naoružati se i braniti protiv

agresora koji je imao na raspolaganju sve moguće naoružanje. Još uvijek Europa nema jasnu strategiju kako i na koji način kazniti agresore i inicijatore rata. Ona danas prima te agresore i inicijatore rata te s njima planira budućnost kao da su najbolji dobročinitelji čovječanstva a ne vulgarni ubojice i huškači rata.

Kolokvij je završio okruglim stolom u dijalogu s prisutnima. Pokušalo se ukazati što bi trebalo učiniti da europski građani izvuku pouku za budućnost kako se ne bi ponovio rat kakav je Hrvatska doživjela, budući da je aktualna stvarnost u Europi vrlo komplicirana, a na njenim granicama postoje napetosti koje mogu izazvati krize katastrofalne za Europu i svijet. Stoga je potrebno raditi kako bi nestali uzroci napetosti, ali i na izgradnji svijesti kod mladih u Europi o zlu, koje su nanijeli u ratu od 1991. do 1995. godine, nacionalistički projektanti Velike Srbije.

Osamdesetak sudionika su izrazili zadovoljstvo što je kolokvij održan i želju da se uskoro održi novi. Organizatori su najavili slijedeći kolokvij u listopadu 2019. godine, ali isto tako su obećali da će u prvom tromjesečju 2019. godine izići iz tiska zbornik ovog kolokvija, a zbornici prva dva kolokvija do konca 2018. godine.

Pripremio: Vlatko Marić

